

2006ZCW35A

Marsrouteplan Bibliotheekvernieuwing

2006 –2007

Maart 2006

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding

- 1.1. Landelijke kaders
- 1.2. Provinciale kaders
- 1.3. Opbouw Marsrouteplan 2006 -2007

Hoofdstuk 2. De structurele vernieuwing in de provincie Utrecht

- 2.1. Het Utrechts Model
- 2.2. Taken en rollen van de verschillende partijen
- 2.3. Het creëren en behouden van bestuurlijk draagvlak door het bestuur
- 2.4. Inbedding van bibliotheekvernieuwing in het provinciale beleid
- 2.5. De positionering van de bibliotheekvoorziening in het gemeentelijke beleid
- 2.6. De wijze waarop de resultaten uit de monitor 2005, deel 1 en 2, zijn verwerkt
- 2.7. Tijdschema voor besluitvorming
- 2.8. Stelselvorming in uitvoering
  - 2.8.1. Regiovorming
  - 2.8.2. Omvorming PBCU naar BiSC
  - 2.8.3. Netwerkvorming
- 2.9. Evaluatie

Hoofdstuk 3. Inhoudelijke vernieuwing

- 3.1. Werkwijze
- 3.2. Programmalijnen
- 3.3. Marketing, Promotie en Communicatie

Hoofdstuk 4. Financieën

- 4.1. Overzicht rijksmiddelen bibliotheekvernieuwing

Verklarende woorden

Basisbibliotheken = in provincie Utrecht: Regiobibliotheken

PSO = in provincie Utrecht BiSC (Bibliotheek Service Centrum)

Marsrouteplan 2006 - 2007

Dit Marsrouteplan is tot stand gekomen in nauw overleg met de stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB), de regisserende partij in het veld en daarmee de nieuwe gesprekspartner voor de provincie. De PBCU heeft hierbij ondersteuning geboden.

De gemeenten en regiobibliotheken hebben input geleverd voor wat betreft de vernieuwingsagenda.

Hoofdstuk 1. Inleiding

De maatschappelijke veranderingen zorgen ervoor dat de bibliotheken zich moeten moderniseren, aldus stuurgroep Meijer in 2000. Daartoe doet deze stuurgroep aanbevelingen voor een ingrijpende organisatieomslag. Zo kunnen de bibliotheken hun spilfunctie als onafhankelijke en betrouwbare wegwijzer in de informatiemaatschappij versterken. Bibliotheken kunnen zich verder ontwikkelen tot een centraal knooppunt van culturele, educatieve en maatschappelijke infrastructuur met verbindingen naar onderwijs, welzijn en zorg, musea, archieven, boekhandels en andere voorzieningen. Dit alles vanuit het uitgangspunt: de gebruiker centraal.

Landelijk kaders

In 2001 ondertekenen OCW, VNG en IPO het zogenaamde Koepelconvenant Herstructurering openbaar Bibliotheekwerk. Hiermee wordt het beoogde vernieuwingsproces verder verhelderd en kan het daadwerkelijk in gang gezet worden.

Eind 2004 wordt dit koepelconvenant nog bekrachtigd met een aanvulling. In deze aanvulling worden de te bereiken einddoelen van het vernieuwingsproces in 2007 weergegeven. Tevens wordt beschreven hoe de financiële middelen ingezet worden.

In 2005 verschijnt de Richtlijn, waarin de vijf kernfuncties van de basis (regio)bibliotheek, van basisniveau tot ideaalbeeld, zijn beschreven. Met dit document worden de einddoelen verder aangescherpt.

Als laatste wordt de Vernieuwingsagenda Openbaar Bibliotheekwerk geponeerd. Hiermee hebben de gemeenten een format in handen om de Vernieuwingsagenda voor de lokale of regionale bibliotheek, de visie en speerpunten vanuit de gemeenten in overleg met de regiobibliotheken op de stellen.

Provinciale kaders:

De provincie heeft als antwoord op deze landelijke kaders de volgende stappen ondernomen. In de provincie Utrecht is in juli 2002 de stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk ingesteld. Deze stuurgroep heeft de herstructurering, de samenwerking en inhoudelijke vernieuwing in de provincie Utrecht gestimuleerd. Er is een eindadvies opgesteld dat met name in gaat op de vormgeving van het Utrechtse Bibliotheeknetwerk. Dit eindadvies is interactief met de Utrechtse bibliotheken en gemeenten tot stand gekomen. Eind 2005 is dit advies door gedeputeerde en provinciale staten bekrachtigd.

De samenwerkende bibliotheken in oprichting en de PBCU maken ter aanscherping en bekrachtiging van dit eindadvies en het statenbesluit de 'Letter of Understanding'.

Het Marsrouteplan 2005 –2007 is in het eerste kwartaal van 2005 gereed. Dit gaat in op het totale proces van bibliotheekvernieuwing. In dit Marsrouteplan worden naar aanleiding van het eindadvies van de stuurgroep en de `Letter of understanding' de doelen verder geconcretiseerd.

Bijzonder in het Marsrouteplan is de verbinding met Agenda 2010. Dit is een projectorganisatie binnen de provincie Utrecht die grote projecten mogelijk maakt. Een project daarvan is Ureka!. Met Ureka! worden een aantal projecten binnen de bibliotheekvernieuwing (o.a. ontwikkelkosten ICT en cultuurhuizen) opgepakt.

Opbouw Marsrouteplan 2006 –2007

Dit Marsrouteplan is als volgt opgebouwd. Eerst zal ingegaan worden op de structurele hervorming en vervolgens op de inhoudelijke vernieuwing. Tot slot zal ingegaan worden op de financiën en zal een planning worden uiteengezet.

Hoofdstuk 2. De structurele vernieuwing in de provincie Utrecht

Op grond van het advies van de stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk, de 'Letter of understanding' en de vele gesprekken die het afgelopen jaar gevoerd zijn met de PBCU en de bibliotheken, is begin 2006 het onderstaand model tot stand gekomen. Feitelijk wordt hiermee het eindmodel dat pas in 2008 beoogd was, deels gewijzigd, naar voren gehaald. Gezien de traditionele rol van de PBCU en in het algemeen de provinciale steunfuncties, is dit een unieke stap. De bedoeling is dat deze structuur 1 januari 2007 start. 2006 zal dus in teken staan van het tot stand brengen van deze structuur. In 2007 en daarna zal de verdere invulling plaatsvinden en bekeken worden of het aangepast moet worden aan de externe ontwikkelingen. Verder schaalvergroting hierbij is niet uitgesloten. Uiteindelijk zou er in dit kader zelfs één bibliotheekorganisatie in de provincie Utrecht kunnen gaan ontstaan.

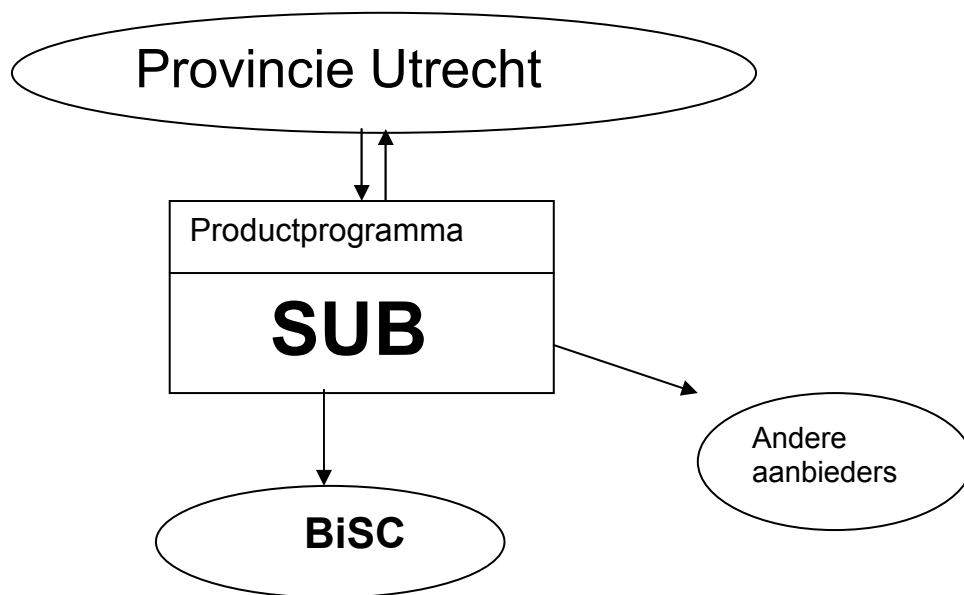
2.1. Utrechts Model

In de monitor Bibliotheekvernieuwing deel 2 is aangegeven dat er grofweg sprake is van twee modellen in Nederland, te weten het cohesiemodel en het marktmodel. Bij het cohesiemodel is er sprake van een netwerk met de provinciale steunorganisatie (PSO) erin. Bij het marktmodel maakt de PSO geen deel uit van het netwerk en treedt op als opdrachtnemer.

In Utrecht kiezen de partijen voor het marktmodel. Dit betekent dat er uiteindelijk sprake is van een klant-leverancierverhouding tussen de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) en het Bibliotheek Service Centrum (BiSC), de PSO in Utrecht. De SUB kan, rekening houdend met bovenstaande zaken ook taken uitbesteden aan andere aanbieders.

De SUB krijgt de regierol en wordt de nieuwe gesprekspartner inzake bibliotheekwerk en ontwikkelingen voor de provincie Utrecht.

In schema ziet bovenstaande er als volgt uit. (zie volgende pagina)

2.2. Taken en rollen van de verschillende partijen

Het Landelijke Procesbureau Bibliotheekvernieuwing

Het Procesbureau stimuleert, faciliteert en regisseert de bibliotheekvernieuwing, onder meer door actieve kennisuitwisseling te initiëren tussen de betrokken partijen. Dit doet het bureau in nauw overleg met alle betrokken partijen. Er wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij reeds bestaande vernieuwingsprocessen

De provincie:

Door het rijk is gesteld dat de provincie de rol heeft van regisseur. Zij stimuleert, stelt randvoorwaarden en faciliteert met als doel het bibliotheekwerk en de bibliotheekvernieuwing optimaal mogelijk te maken en vorm te geven.

De provincie Utrecht heeft de regio rol opgepakt door een stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk in te stellen. Aan deze stuurgroep namen de volgende partijen deel. Een aantal bibliotheken, een aantal gemeenten, een aantal betrokkenen van de provincie Utrecht. Twynstra en Gudde verzorgde de projectleiding.

Na beëindiging van deze stuurgroep heeft de provincie haar rol gecontinueerd door nauw contact te houden met de partijen en door een kwartiermaker aan te stellen om het netwerk, de samenwerkende Utrechtse Bibliotheken, tot stand te brengen en het model te implementeren.

De gemeenten

Van de gemeenten wordt verwacht dat zij het proces van regiovorming, netwerkvorming, en inhoudelijke vernieuwing ondersteunen en stimuleren. Deze opdracht hebben ze door het feit dat de VNG het koepelconvenant heeft gesloten ook aan zichzelf gegeven. De gemeenten financieren 90% van de kosten van de bibliotheken en hebben dus een cruciale rol.

Van belang hierbij is dat er gewerkt wordt aan integraal beleid. De vernieuwingsagenda's zijn hiertoe een instrument. Gemeenten hebben dit jaar voor het eerst gezamenlijk met de bibliotheken een vernieuwingsagenda opgesteld.

De bibliotheken

De regiobibliotheken, voor een deel nog in oprichting, zijn verenigd in het provinciale netwerk, de SUB. Daarnaast hebben zij hun eigen lokale en regionale beleid. Van hen wordt verwacht dat zij werken aan de vernieuwing en kwaliteitsverbetering van de bibliotheken. Hierbij dienen ze zelf de gemeenten te betrekken. De bibliotheken werken mee aan het vernieuwingsproces op basis van het eindadvies van de stuurgroep.

SUB (Samenwerkend Utrechtse Bibliotheken)

De SUB bestaat uit de vertegenwoordigers van de regiobibliotheken. De SUB vertegenwoordigt de vraag en zal de vorm en inhoud van het Utrechts bibliotheekwerk gaan bepalen. In 2006 zullen zij toegroeien naar de nieuwe rol. (eerder dan beoogd in marsrouteplan 2005-2007). De SUB zal in nauw overleg met de provincie een projectprogramma opstellen en uitvoeren en zal een leidende rol gaan spelen in de opbouw van de provinciale service organisatie BiSC uit onderdelen van de PBCU en regiobibliotheken.

Gezien de ontwikkelingen in de samenwerking is de verwachting dat de SUB zich in 2006 verder gaat ontwikkelen in haar regierol en daartoe ook wordt gefaciliteerd. Het eindmodel, beoogd in 2008, wordt hiermee als het ware naar voren gehaald. 2006 wordt een jaar van opbouw van de SUB.

BiSC

De provinciale service organisatie zal opgebouwd worden uit onderdelen van de PBCU en regiobibliotheken. In de provincie Utrecht zal als eerste het BiSC (Bibliotheek Service Centrum) opgebouwd worden en starten met ICT. Vervolgens zullen andere onderdelen uit de PBCU en mogelijk andere bibliotheken volgen op grond van de afspraken voor de overgangperiode en realistische toekomstverwachtingen van de vraag van regiobibliotheken. De PBCU zal zoveel mogelijk overgaan in de service organisatie en mogelijk zullen personeelsleden emplooi vinden bij regiobibliotheken. Hiertoe is een provinciaal Sociaal Plan opgesteld.

De VOB

De VOB, de Vereniging van Openbare Bibliotheken, is de brancheorganisatie van de openbare bibliotheken in Nederland. Zij vertegenwoordigt de bibliotheken en treedt op als hun belangenbehartiger. Daarnaast tracht zij als denktank en soms als uitvoerder de ontwikkeling te bevorderen van de branche m.b.t. de beroepsgroep, de bedrijven in de branche, de branche-informatie, de communicatie, het marktbeleid, de kwaliteitszorg etc.

De VOB stelt zich op als vormgever en stimulator en zal zich als branchevereniging actiever op gaan stellen in de toekomst. Momenteel vinden informatiebijeenkomsten voor coördinatoren van provincies plaats over de inhoudelijke vernieuwing. Ook houdt de VOB zich bezig met de certificering van de bibliotheken i.v.m. de kwaliteitszorg.

2.3 Het creëren en behouden van bestuurlijk draagvlak door het bestuur

In de fusietrajecten tot regiobibliotheken is, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau, zeer intensief contact geweest tussen gemeenten en provincies en bibliotheken.

Provincie

Het eindadvies van de Stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk is bekrachtigd met een Statenbesluit. Binnen de provincie worden Provinciale Staten en de commissie Zorg, Cultuur en Welzijn (ZCW), vier keer per jaar geïnformeerd door middel van een voortgangsrapportage. Daarnaast is de gedeputeerde van Cultuur, Jan van Bergen, lid van de Landelijke Stuurgroep Bibliotheekvernieuwing.

Gemeenten

In het voorjaar van 2005 is een conferentie voor gemeenten (ook wethouders) georganiseerd. Ten behoeve van de vernieuwingsagenda zijn in het najaar nog twee conferenties georganiseerd. Vanuit het Actieprogramma Cultuurbereik is in februari 2006 een conferentie voor gemeenten georganiseerd ten behoeve van samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en provincie Utrecht.

Ook zijn de burgermeesters van twee gemeenten in de raden van toezicht van de PBCU en het BiSC (Dhr Dales, burgemeester van Breukelen) en het BiSC (Dhr Swillens, burgemeester van Wijk bij Duurstede) actief betrokken bij het bibliotheeknetwerk. In de stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk had de burgermeester van Wijk bij Duurstede als voorzitter ook een zeer actieve rol.

Daarnaast nam de voormalige directeur van de Gemeente Bibliotheek Utrecht, gemeentelijk ambtenaar, Ton van Vlimmeren deel aan de Landelijke Stuurgroep Bibliotheekvernieuwing.

In het hoofdstuk over regiovorming en inhoudelijke vernieuwing is aangegeven hoe het bestuurlijk draagvlak bij gemeenten verankerd zal worden door middel van heldere afspraken.

2.4 Inbedding van bibliotheekvernieuwing in het provinciale beleid

De bibliotheekvernieuwing is onderdeel van het collegeprogramma van GS

De bibliotheekvernieuwing is organisatorisch ondergebracht bij de brede sector Cultuur, dienst MEC (maatschappij Economie en Cultuur) en voor een aantal vernieuwingsimpulsen (ICT, cultuurhuizen, Uit in Utrecht) bij Ureka!, Agenda 2010. Dit laatste is een groot project op centraal niveau van de provincie. In 2005 is vanuit de sector Cultuur vooral de aandacht uitgegaan naar de structuurverandering, de vorming van regiobibliotheken. Bij Ureka! Is de ontwikkeling van cultuurhuizen gestart en is de ICT opgepakt. De samenwerking tussen de sector en Ureka is zeer hecht (en eerste helft 2005 was het verenigd in een en dezelfde persoon). In 2006 zal de integrale aanpak uitgebreid worden. Naast samenwerkingsafspraken met Ureka! kunnen ook afspraken gemaakt worden met andere beleidsterreinen zoals beeldende kunst (kunstuitleen), cultuurbereik (actieprogramma cultuurbereik, cultuurconsulent), sociaal (sociale agenda), recreatie en toerisme. De ambtelijke inzet is nodig op niveau senior beleidsadviseur (3 dagen) en ondersteunend medewerker (3 dagen) vanuit de sector cultuur, en niveau projectleider vanuit Ureka! Daarnaast is er inzet vanuit andere beleidsterreinen voor de integrale aanpak op niveau (senior)beleidsadviseur en inzet van de afdeling communicatie. De capaciteit voor Ureka! is 2 dagen per week voor een projectleider. Dit onder voorbehoud dat de structuurverandering de goede kant op beweegt. Ook kan er een capaciteitsvergroting nodig zijn bij eventuele overstijgende projecten.

2.5 De wijze waarop de bibliotheekvoorziening gepositioneerd wordt in het gemeentelijke beleid

NB. Het antwoord op deze vraag kan nog niet gegeven worden omdat dit nog onvoldoende helder is ten tijde van het schrijven van dit Marsrouteplan. Het komende jaar wordt gewerkt aan de verheldering van de situatie en wordt er ook ingezet op actieve betrokkenheid van de gemeenten bij de bibliotheek en de vernieuwingsslag.

2.6 De wijze waarop de resultaten uit de monitor 2005, deel 1 en 2, zijn verwerkt

De provincie heeft kennis genomen van de monitor en daarmee een beeld gevormd van de situatie in Utrecht vanuit de monitor bezien. Ook is gekeken hoe Utrecht zich in de bibliotheekvernieuwing verhoudt tot andere provincies. Daarnaast is, ook bij het bepalen van de koers voor 2006 en verder, gekeken naar de rollen van de diverse partijen en hoe de verdere invulling en aanscherping van deze rollen kan bijdragen aan een effectieve stimulans van het verder doorvoeren van de vernieuwing in Utrecht.

2.7 Tijdschema voor besluitvorming

De besluitvorming van gemeenten ten behoeve van de vernieuwingsagenda verschilt per regio. De vernieuwingsagenda's zijn voor 1 februari 2006 ingediend. Voor een aantal vernieuwingsagenda's zal nog formele besluitvorming in de raad of in het college van B&W moeten plaatsvinden na 1 februari.

De actualisering Marsrouteplan 2006 – 2007 is voorgelegd aan GS en door GS ter informatie aangeboden aan de commissie ZCW (Zorg ,Cultuur en Welzijn).

2.8 Stelselvorming in uitvoering

2.8.1. Regiovorming

A. Beoogde resultaten 2005

In het Marsrouteplan 2005-2007 waren de volgende resultaten ten aanzien van de vorming van de regiobibliotheken beoogd.

Vóór 1 januari 2006 zijn de 41 bibliotheken gefuseerd tot 7 regionale bibliotheken te weten:

- **Stad Utrecht** (onveranderd)
- **Angstel Vecht en Veenen** (De Ronde Venen, Maarssen, Breukelen, Abcoude, Loenen)
Utrecht Zuid West (Montfoort, Oudewater, Woerden)
- **Lek en IJssel** (Vianen, Houten, IJsselstein, Lopik)
- **Midden Utrecht** (Zeist/Bunnik, De Bilt, Soest)
- **Heuvelrug** (Wijk bij Duurstede, Rhenen, Veenendaal, Maarn, Amerongen, Leersum, Driebergen-Rijsenburg, Doorn, Renswoude)
- **Eemland** (Amersfoort, Leusden, Woudenberg, mogelijk Bunschoten)

Criteria voor een regiobibliotheek

Hierbij zijn de volgende criteria vastgesteld.. Deze zijn gebaseerd op de landelijke en provinciale uitgangspunten (ontwerpfase PvdA Twynstra Gudde)

- 360-graden methodiek.

- minimaal 100.000 inwoners of minimaal drie gemeenten

(regiofunctie, zelfstandig, krachtig, ondernemend, brede maatschappelijke oriëntatie, maximale kostenreductie, kwaliteitsslag)

B. Behaalde resultaten 2005

Per 1 januari 2006 zijn vier van de zeven regiobibliotheeken gevormd. Te weten:

- **Stad Utrecht** (onveranderd) vanaf 1 januari 2005 een regionale bibliotheek
- **Angstel Vecht en Veenen** (De Ronde Venen, Maarssen, Breukelen, Abcoude, Loenen) is gefuseerd sinds 22 juni 2005
- **Utrecht Zuid West** (Montfoort, Oudewater, Woerden) is gefuseerd sinds 22 december 2005
- **Lek en IJssel** (Vianen, Houten, IJsselstein, Lopik) is gefuseerd sinds 19 december 2005
- **Midden Utrecht** (Zeist, De Bilt, Soest), werkt aan de oprichting van een coöperatie voor 1 april 2006. Bunnik zal naar alle waarschijnlijkheid eind 2006 samengaan met de Zeister bibliotheek
- **Heuvelrug** (Wijk bij Duurstede, Rhenen, Renswoude?, Maarn, Amerongen, Leersum, Driebergen-Rijsenburg, Doorn) streeft naar een fusie per 1 juli 2006
- **Eemland** (Amersfoort, Leusden, Woudenberg, Bunschoten) streeft naar een fusie per 1 juli 2006

Tijdens deze fusies zijn er drie gemeenten die nog geen aansluiting hebben gevonden bij een regiobibliotheek. Dit zijn Nieuwegein, Veenendaal en Baarn. Renswoude overweegt om bij Veenendaal aan te sluiten en zich vooralsnog uit de fusie in de Heuvelrug terug te trekken. Eemnes zal zich aansluiten bij Hilversum.

C. Beoogde resultaten 2006 en 2007

1. Bij alle 7 bibliotheken is de juridische en inhoudelijke fusie of beoogde formele samenwerking een feit
2. Veenendaal, Renswoude, Baarn en Nieuwegein sluiten voor 1 juli 2007 aan bij één van de 7 regiobibliotheeken

D. Plan van aanpak

1. Bij alle 7 bibliotheken is de juridische en inhoudelijke fusie een feit

De stelselgelden van het rijk worden ingezet om de fusies of andere beoogde rechtsvorm en de implementatie vervolgens te realiseren. Met rijksmiddelen worden de fusies en de implementaties gerealiseerd. De controle hierop vindt plaats door tussenrapportages en controle van de bijbehorende financiële verantwoording.

De gemeenten worden gestimuleerd om middels gesprekken en informatie mee te werken aan de fusies.

2. Veenendaal, Rhenen?, Baarn en Nieuwegein sluiten voor 1 juli 2007 aan bij één van de 7 regiobibliotheken

Er zijn 4 bibliotheken die begin 2006 nog buiten fusieprocessen staan. Na een intensief fusietraject is uiteindelijk Veenendaal uit de beoogde regiobibliotheek Heuvelrug gestapt en voldoet daarmee niet meer aan de provinciale eisen. Renswoude overweegt inmiddels zich aan te sluiten bij Veenendaal en dus ook uit de regiobibliotheek Heuvelrug i.o. te stappen. Eenzelfde proces geldt voor Nieuwegein dat niet meer deelneemt aan Lek& IJssel en Baarn dat, na een mislukte poging tot samenwerking met Bunschoten ook voorlopig alleen verder gaat.

De provincie zal met de betreffende gemeenten en bibliotheken gesprekken voeren om hen te informeren en stimuleren om zich aan te sluiten bij een van de regiobibliotheken. Ook zijn daarbij structurele en financiële prikkels van kracht.

De bibliotheek die niet aan de provinciale voorwaarden voldoet mist namelijk de volgende voordelen:

- de bibliotheek neemt niet deel aan de SUB en kan dus niet meebeslissen in de SUB
- de bibliotheek heeft geen recht op de volgende middelen:
  - 1 miljoen provinciale middelen jaarlijks
  - rijksmiddelen vernieuwingsimpuls (€ 0,25 per inwoner in 2006, €1,00 per inwoner in 2007 e.v.)

2.8.2. Omvorming PBCU naar BiSC

A. Beoogde resultaten 2005

De resultaten voor 2005 waren als volgt geformuleerd.

Vóór 1 januari 2006 is de nieuwe SO opgericht. De SO wordt opgebouwd uit grotendeels “oude” PBCU onderdelen en enkele facilitaire onderdelen van zelfstandige bibliotheken, met name van de GBU (Gemeentelijke Bibliotheek Utrecht). De opbouw van de SO wordt vormgegeven vanuit de SUB met ondersteuning van de provincie.

Het sociaal plan wordt ondertekend door alle partijen.

B. Behaalde resultaten 2005

De SO is niet vóór 1 januari 2006 opgericht en de omvorming van de PBCU is nog niet gestart op dit tijdstip.

De redenen hiervoor liggen in de totale veranderingen in het stelsel. De regiovorming was nog niet voldoende tot stand gekomen, in de netwerkvorming ontstonden zo vertragingen en de samenwerking tussen de SUB en de PBCU verliep stroef. In het provinciale model hangen alle onderdelen met elkaar samen. Het zijn als het ware communicerende vaten. Als het ene onderdeel stagneert heeft het andere daar ook last van.

Er is in 2005 door alle betrokken partijen heel veel geïnvesteerd in de samenwerking en de vorming van de nieuwe netwerkstructuur. Er zijn veel ambtelijke en bestuurlijke overleggen en brieven geweest. Opvallend ook is hoe een aantal regiobibliotheken zich hebben ingespannen om een vruchtbare samenwerking te creëren met de PBCU. Inmiddels, medio maart 2006, zijn de rollen verdeeld en de posities bepaald. Dit betekent dat het bouwen aan de nieuwe service organisatie BiSC nu echt van start gaat.

Het Sociaal plan is op 29 november 2005 ondertekend door alle partijen uitgezonderd Amersfoort, Nieuwegein, Soest en Baarn. Voor de stadsbibliotheek GBU geldt in dit proces het eigen Sociaal Statuut van de stad Utrecht.

C. Beoogde resultaten 2006 en 2007

1. Omvorming PBCU naar BiSC
2. Verdere opbouw BiSC

Het komende jaar zal onder leiding van een interim-directeur de omvorming van de PBCU naar de BiSC plaatsvinden. De ICT afdeling zal als eerste opgezet worden. Daarna zullen de andere onderdelen volgen. De ICT afdeling van de GBU zal ondergebracht worden bij deze nieuwe afdeling.

2.8.3. Netwerkvorming

A, Beoogd resultaat 2005

De regionale bibliotheken organiseren zich in één rechtspersoon, te weten de SUB (Samenwerkende Utrechts Bibliotheken)

Begin 2005 is de SUB opgericht.

B. Behaalde resultaat 2005

De SUB is niet zoals beoogd al begin 2005 opgericht. Redenen hiervoor zijn de problemen in samenwerking en verhoudingen binnen de SUB. De GBU had nog niet de gewenste positie en daarover moest overeenstemming bereikt worden. Daarnaast stagneerde de oprichting van de SUB ook omdat de vorming van de regiobibliotheken vertraging opliep en daarmee de formele basis voor de SUB nog te beperkt was. Wel is de SUB het hele jaar 2005 al als SUB i.o. actief geweest. Ook de bemoeilijkte samenwerking met de PBCU speelde een rol bij de late formalisering van de SUB.. Om dit proces te versnellen heeft de provincie een kwartiermaker gefaciliteerd en is een onderzoeksbureau op het gebied van ICT ingezet omdat de problemen zich in dit stadium met name op dat vlak concentreerden. De ICT vormt immers de backbone van de samenwerking tussen de bibliotheken. Dit was als het ware de eerste testcase voor samenwerking.

Uiteindelijk is op 3 december 2005 de stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken opgericht (samenstelling dagelijks bestuur, zie bijlage). De SUB bestaat uit een afvaardiging van 7 (te vormen) regionale bibliotheken.

Beoogde resultaten 2006 - 2007

De SUB zal in 2006 toewerken naar de leidende rol in het netwerk. De gezamenlijke bibliotheken zullen in overleg met de provincie Utrecht gaan bepalen welke activiteiten/ projecten ze samen op kunnen pakken ten behoeve van de regionale bibliotheken in de provincie Utrecht. Hierbij gaat het om kwaliteitsverbetering, meer efficiëntie en effectiviteit en inhoudelijke vernieuwing.

De bibliotheken zullen op basis van een jaarlijks produktprogramma afspraken maken met de provincie over prestatie-indicatoren. Ook zal de SUB zelf als organisatievorm worden versterkt

2.9 . Evaluatie.

Vanuit het rijk wordt het proces van bibliotheekvernieuwing jaarlijks gemonitord. De provincie Utrecht wil naast deze monitor zelf ook het proces volgen om succes en faalfactoren van de inhoudelijke vernieuwing in beeld te brengen. Met als uitgangspunt het Marsrouteplan 2006-2007 wordt voorgesteld de komende twee jaar drie onderzoeken uit te voeren.

Eén onderzoek gericht op het in beeld krijgen van de kritische succesfactoren voor inhoudelijke vernieuwing; hiervoor vinden twee metingen plaats. Een nulmeting in 2006 en een tweede meting in 2007. Dit wordt een onderzoek onder regiobibliotheken en gemeenten. Dit kan door middel van een enquête, interview of groepsgesprek; hierover vindt nadere afstemming plaats. Begin 2008 zal een evaluatie van de eindrapportages van gemeenten plaats vinden. Dit betreft in eerste instantie een bureaustudie. Uiteraard wordt bij beide soorten onderzoeken rekening gehouden met het

voorkomen van overlap met de landelijke monitor. Een bijkomend effect van de eerst genoemde studie is dat gemeenten hierbij betrokken worden, waardoor draagvlak wordt gecreëerd. De onderzoeken kunnen grotendeels door onderzoekers van het stafbureau van MEC worden uitgevoerd.

Hoofdstuk 3 Inhoudelijke vernieuwing

Nu de problemen in de structurele vernieuwing voor een groot deel opgelost zijn kan er volop gewerkt worden aan de inhoudelijke vernieuwing. De beoogde plannen, genoemd in het Marsrouteplan 2005 –2007 zijn slechts voor een klein gedeelte gerealiseerd. Dit heeft vooral te maken met de vertragingen in de veranderingen in de structuur zoals in het vorige hoofdstuk uiteengezet.

3.1. Werkwijze

Werkconferenties

In 2005 is al een start gemaakt. Er hebben in totaal 4 werkconferenties plaats gevonden. Een aan het begin van het jaar, drie aan het eind in verband met resp. de gemeentelijke en de provinciale vernieuwingsagenda.

Gemeenten

De gemeenten worden gestimuleerd om actief met de regiobibliotheken een beleid op te stellen en op grond daarvan middelen te verstrekken en ook te genereren. Immers, gemeenten financieren voor 90% de regiobibliotheken. Met hen en de regiobibliotheken zal de provincie komend jaar afspraken maken over het bibliotheekbeleid en de integratie met andere thema's op het gebied van cultuur, welzijn, zorg en toerisme.

Regiobibliotheken

Regiobibliotheken kunnen op basis van het gemeentelijk beleid een projectaanvraag doen bij de provincie. Hiervoor worden de rijksmiddelen per inwoner ingezet. De reden hiervoor is om ook de vernieuwing extra te stimuleren vanuit de regiobibliotheek en de gemeenten zelf. In Utrecht betekent dat in 2005 €0,25 per inwoner en voor 2007 en verder €1.00 per inwoner beschikbaar is voor vernieuwingsprojecten.

Bibliotheken die aan de volgende criteria voldoen komen in aanmerking voor een aanvraag:

- regiobibliotheek (of in oprichting)
- de intentie voor 1 januari 2008 mee te gaan in regiobibliotheekvorming.
- 360 graden methode (samenwerkingsverband met aangrenzende bibliotheken)
- afstemming met provinciale projecten door de SUB
- vernieuwingsagenda hebben ingediend

Daarnaast vindt de provincie het van belang dat de burger betrokken wordt in de vernieuwingsprojecten. Tevens wordt samenwerking met andere organisaties verwacht van de regiobibliotheken.

SUB

Op grond van de vraag van de regiobibliotheken en de vraag van de burger en de landelijke ontwikkelingen formuleert de SUB een provinciaal projectprogramma. Zij kunnen hiervoor een beroep doen op de provinciale middelen. Hiervoor is jaarlijks 1 miljoen, naast de huidige financiering voor taken van de service organisatie extra beschikbaar.

De Provincie

De vernieuwing zal begeleid worden vanuit de provincie. De meeste projecten zullen uitgevoerd worden onder leiding van de gemeenten, regiobibliotheken of de SUB. Echter er zijn er ook een aantal, waarvan de regie bij de provincie ligt.

3.2. Programmalijnen

Hieronder volgt een opsomming van de provinciale projecten, die nu in grote lijnen zijn geformuleerd. Een aantal daarvan zijn al lopende. Een aantal moeten nog opgestart worden. De projecten zijn gerangschikt onder de programmalijnen.

Voor een aantal nieuwe projecten moet nog definitieve besluitvorming plaatsvinden. Dit hangt nauw samen met de kosten die begroot gaan worden.

Globaal kan gezegd worden dat er zes grote projecten helder zijn. Dit zijn de provinciebrede implementatie van het bibliotheekstelsel BICAT, de verdere uitrol van [Al@din](#), de uitrol van de Schoolbieb, het project de G!ds en de invoering van de Utrechtse variant van de Landelijke Bibliotheekpas. En last but not least de professionalisering en de kwaliteitstoetsing. Daarnaast zijn er een aantal projecten waar in maart nog van wordt uitgezocht wat er mee gedaan moet worden.

3.2.1. Programmalijn 1. ICT en infrastructuur.

ICT

De komende jaren zal hard gewerkt worden aan de implementatie van het bibliotheekautomatiseringssysteem BICAT in alle Utrechtse bibliotheken. Daaraan wordt de provinciale catalogus gekoppeld. Dit zal het eerste bedrijfsonderdeel zijn dat ondergebracht wordt bij het BiSC. Vanuit Eureka! is middels

een Europese aanbestedingsprocedure de keuze voor Bicat gemaakt en kan de bouw van de ICT-organisatie en de uitrol van Bicat beginnen!

De Nationale Bibliotheekkaart

De GBU zal naar verwachting de Nationale Bibliotheekkaart gaan afnemen. Vanuit meerdere bibliotheken is grote belangstelling aan te kunnen haken bij dit project. Dit geeft de mogelijkheid te komen tot een provinciebrede variant van de Nationale Bibliotheekkaart. Deze pas kan bijdragen aan betere herkenbaarheid voor de gebruiker op het moment dat gekozen wordt voor een gezamenlijk ontwerp in combinatie met een regionaal accent.

De Nationale Bibliotheekkaart voorziet tevens in de vereisten voor een bibliotheekpas in de situatie dat gekozen gaat worden voor automatische inname- en/of uitleenapparatuur, een ontwikkeling die de komende jaren in meerdere bibliotheken zijn beslag zal krijgen. Hier manifesteert het netwerk zich als inkooporganisatie, waardoor het geheel financieel aantrekkelijker wordt. Een inventarisatie is gemaakt van de verwachte deelname.

De GBU is bezig met de voorbereiding van de uitrol in de stad Utrecht. Hiervan kan gebruik gemaakt worden in de rest van de provincie. De aanschaf, introductie en promotie van de kaart zal provinciaal plaatsvinden. De kosten voor het feitelijk aantal kaarten per bibliotheek worden lokaal gedragen. Punt van onderzoek is nog het uiterlijk van de provinciale kant van de kaart en de mogelijkheid om aan de pas voordelen voor de leners te koppelen, bijv. door allianties met grote provinciale of landelijke organisaties.

De G!ds

Uit de inventarisatie van de plannen die de regiobibliotheken hebben ingediend, blijkt dat er grote behoefte is aan de G!DS. Het idee is om onder leiding van de SUB een provinciaal project te starten om de G!ds uit kunnen rollen. Dit instrument kan dan gebruikt worden bij allerlei informatiestromen/punten. Te denken valt aan: cultuurinformatie, Uit in Utrecht, historische informatie, gezondheidsinformatie, WMO, jeugd, ect.

Al@din

Het landelijk digitale informatie loket Al@din wordt voortgezet in 2006. De werkwijze wordt aangepast. Door de regiobibliotheken direct te betrekken bij de IS-vraagafhandeling vindt geleidelijk een inbedding plaats in de reguliere dienstverlening en tevens neemt de deskundigheid van het personeel in bredere zin toe. Aan [Al@din](#) wordt onder supervisie van de GBU reeds meegewerkt door het merendeel van de bibliotheken in de Provincie. De volledige uitrol moet in 2006 rond zijn. Er is sprake van (gedeeltelijke) subsidiering voor de beantwoording van de zogeheten IS-vragen met provinciale gelden t/m 2008, daarna dienen de bibliotheken de kosten in de eigen exploitatie op te nemen. De provinciale Al@din-servicemanager en de beantwoording van IB vragen worden ook voor de langere termijn tot een netwerktaak gerekend..

De schoolbieb (virtuele mediatheek) (2005 –2008)

De Schoolbieb vormt een onderdeel van bibliotheek.nl en is daarmee nauw verwant aan Al@din. De Schoolbieb is ontwikkeld in het kader van 'een leven lang leren'. Voor de schoolbieb staat het beschikbaar komen van digitale content voor alle onderwijsdoelgroepen centraal. Doelstelling is online informatie en diensten van de Openbare Bibliotheken voor de diverse groepen in het onderwijs gestructureerd en aantrekkelijk aanbieden op het web, zodanig dat deze zowel thuis als op school goed in de onderwijsprocessen kunnen worden toegepast.

Voor de uitvoering van het landelijk vastgestelde bedrijfsplan Virtuele Mediatheek wordt een provinciaal servicemanager aangesteld en worden er redactieteams gevormd. Dit ziet de SUB als provinciale netwerktaak. De voorbereidingen voor de uitrol zijn van start gegaan. In februari 2006 is een eerste provinciale bijeenkomst gehouden. De financiering van de licentiebijdrage voor het landelijk niveau over 2005 wordt verrekend met de restant subsidie Al@din 2005. Tevens wordt nog uitgezocht in welke mate de definitieve uitrol afhankelijk is van de implementatie van BICAT.

Provinciaal collectioneren

Het onderwerp Provinciaal Collectioneren heeft inmiddels de status van haalbaarheidsonderzoek achter zich gelaten.. De voorbereidende werkzaamheden zijn begonnen. Dit omvat het inrichten van de tabellen in het provinciale BICAT systeem. Hiermee wordt het mogelijk de noodzakelijke informatie voor het opstellen van lokale collectieprofielen uit het systeem te halen. In 2006 zal het project Centraal Collectioneren verder uitgewerkt worden door de GBU. Belangrijk aandachtspunt daarbij zal zijn de mate waarin regiobibliotheken bereid zijn zaken m.b.t. het collectioneren provinciaal te beleggen.

Een provinciaal transportnetwerk ontwikkelen

Transport zou een van de producten van de nieuwe service-organisatie kunnen worden. Het samenvoegen van de verschillende transportdiensten binnen de provincie biedt de mogelijkheid van efficiëntievoordelen. Het in kaart brengen van de diverse routes en van de mogelijkheden om

de beschikbare voertuigen optimaal in te zetten kan een eerste stap in deze richting zijn. Dit onderwerp moet verder uitgewerkt worden.

Zelfservice introduceren

Zelfservice is een belangrijke nieuwe ontwikkeling die op dit moment om financiële redenen echter nog niet bereikbaar is voor alle bibliotheken. Gezamenlijk aanschaffen van apparatuur zou de kosten kunnen verlagen. Daarnaast wordt op die manier voorkomen dat er allerlei verschillende systemen naast elkaar toegepast worden. Vooralsnog is gemeenschappelijke aanschaf nog niet aan de orde. Een onderzoek naar de mogelijk selfserviceapparatuur passend bij Bicat en bijbehorende kosten is een eerste vereiste en zal worden uitgevoerd. Opdracht daarvoor ligt bij de BiSC. Voorwaarde is de implementatie van Bicat.

3.2.2. Programmlijn 2. Inhoudelijk bibliotheekbeleid

Dienstverlening aan senioren

De werkgroep BEZIG heeft in 2005 het projectplan "55+ naar de bibliotheek" voorgelegd aan de SUB. De SUB heeft de werkgroep gevraagd een activiteitenplan uit te werken conform de eerste fase van het projectplan. Op basis van de voorstellen in het activiteitenplan wordt een besluit genomen of verdere stappen in dit project levensvatbaar zijn.

Een kennisdatabank/ideeënpool vormen

Er bestaat behoefte aan een centraal punt waar iedereen terecht kan voor met name vakinhoudelijke informatie. Aandachtspunt dient te zijn in hoeverre dit informatiepunt gaat overlappen met de landelijke bronnen.

Cultuurhuisontwikkeling

IN 2005 en 2006 stelt de provincie vanuit het project Eureka! van het provinciale projectprogramma agenda 2010 een bedrag van 2,5 miljoen euro beschikbaar voor cultuurhuisontwikkeling. Op dit moment werken twaalf gemeenten aan de ontwikkeling van een cultuurhuis, mede ondersteund door de provincie Utrecht.

Cultuurpunten opzetten

De SUB ziet goede mogelijkheden om aan te haken bij de ontwikkeling van het project Uit In Utrecht. Het tot stand brengen van Informatiepunten is sterk in ontwikkeling in de bibliotheken. Een Cultuur Informatiepunt past daar geheel in.

Er zal in een verkennende notitie ingegaan worden op de mogelijkheden om dit project vanuit de bibliotheken te ondersteunen op inhoud en uitvoering en zo een brede uitrol van Cultuurinformatiepunten in de provincie Utrecht mogelijk te maken. De ervaringen met het, mede

door de provincie gesubsidieerde, Cultuur Informatiepunt in Soest zullen daarin meegenomen worden

De G!DS kan daarbij als onderliggende databank fungeren voor verdere ontwikkeling.

Vanuit de regiobibliotheken zijn er ook nog conceptprojectplannen ingediend over de onderwerpen dienstverlening aan *allochtonen*, dienstverlening aan *leeskringen en jeugdbibliotheekwerk*. Deze plannen dienen nog verder uitgewerkt te worden voordat er besluitvorming in de SUB over kan plaatsvinden.

3.3.3. Programmalijn 3 professionalisering en programmalijn 4. Kwaliteitszorg

In 2005 is een start gemaakt met het plan 'Teneinde de burgers te dienen', een scholings- en opleidingsplan voor medewerkers van de Utrechtse bibliotheken. In 2006 en 2007 zal dit verder uitgevoerd worden.

3.3.4. Programmalijn 5. Horizontale samenwerking

Informatievoorziening WMO, gezondheid, historie, jeugd

Met name de uitvoeringsprojecten die gebruik kunnen gaan maken van het informatiesysteem de G!ds zijn een uiting van horizontale samenwerking. Zo zijn er bij de diverse regiobibliotheken ideeën voor diverse informatiepunten. (WMO, Historisch, gezondheid, jeugd, cultuur, toerisme etc. Ook zijn er ideeën met betrekking tot projecten rondom inburgering.

Kunstuitleen

In 2005 is de kunstuitleen van de stad Utrecht en de provincie Utrecht gefuseerd. De nieuwe organisatie is ondergebracht bij de GBU. Op deze wijze is de collectie groter en zijn er meer mogelijkheden voor educatie, marketing en promotie. In de provincie zijn 7 uitleenpunten, waarvan 6 in de bibliotheken. Het uitlenen vindt plaats via deze uitleenpunten en de overheadtaken worden uitgevoerd door het stafbureau dat dus is ondergebracht bij de GBU.

3.3.5. Marketing, promotie en communicatie

Marketing en promotie (2006 –2007)

De komende twee jaar zal de bibliotheekvernieuwing zijn vruchten af gaan werpen. Er vindt een professionaliseringsslag plaats en er wordt inhoudelijk vernieuwd.

Het is van groot belang dat de inwoners van de provincie Utrecht ook van deze ontwikkeling op de hoogte zijn en ook volop gebruik gaan maken van de nieuwe diensten van de bibliotheken. Daarnaast is het ook een goed zaak dat de provincie Utrecht zijn gezicht toont als regisseur van deze vernieuwing.

Om deze twee redenen wordt het volgende voorstel gedaan:

Een provinciaal project om de bibliotheken en hun vraaggestuurde aanbod te promoten. Dit zal in nauw overleg met de SUB tot stand komen.

Hierbij wordt gedacht aan de volgende elementen:

- afstemming met de landelijke promotie-acties
- bibliotheken actief stimuleren om hun producten professioneel te promoten
- een marketingmedewerker
- een ludieke actie vanuit de provincie, bijvoorbeeld een oldtimerbus met informatie of een toneelstuk over bibliotheken, of een bijvoorbeeld een virtuele bibliotheek in Fort Vechten etc.
- integratie met andere thema's van DCU zoals educatie/ erfgoed/ kunsten, de maand van de bibliotheek, met informatie, bijeenkomsten, ambassadeur (bekende Nederlander) (eind 2007)
- gebruik maken van alle media in de provincie Utrecht, radio, TV, kranten, internet

De verwachting is dat dit project betaald kan worden uit de middelen die al in het dossier beschikbaar zijn.

Een onderzoek naar de verwachte kosten zal nog plaats moeten vinden.

De communicatie

Ten behoeve van een goede communicatie om de bibliotheekvernieuwing te ondersteunen zijn de volgende doelstellingen geformuleerd.

1. Intensieve communicatie en besluitvorming met de SUB

2. Informeren bibliotheken, BiSC en gemeenten.

ad. 1. Ten behoeve van o.a. de intensieve communicatie met de SUB is een regiegroep gestart. Daaraan nemen het DB van de SUB, de manager van DCU en de beleidsadviseur van DCU deel. In deze regiegroep worden besluiten t.a.v. de voortgang en implementatie van het provinciale netwerk genomen. Daarnaast onderhoudt de beleidsadviseur een intensieve relatie met de SUB. En beide partijen informeren elkaar zoveel als nodig.

Ad 2. Informeren bibliotheken, gemeenten en andere geïnteresseerden

Een goede manier om de regiobibliotheken en de gemeenten te informeren is een website, een digitale nieuwsbrief en ad hoc schriftelijke en digitale communicatie.

De website zal met name informatie geven over alle ontwikkelingen in de bibliotheekvernieuwing, inclusief uiteraard de Ureka! Projecten. Relevante documenten en links zullen beschikbaar zijn.

Daarnaast wordt, gekoppeld aan de website, een digitale nieuwsbrief gemaakt die naar de regiobibliotheken, BiSC, gemeenten en andere geïnteresseerden zal gaan.

Deze nieuwsbrief zal ook in papieren vorm verspreid worden.

Verder zal ook onderzocht worden of het wenselijk is om andere vormen van schriftelijke en digitale communicatie te maken.

De regiobibliotheken zullen worden gestimuleerd en ondersteund om actief de gemeente (gemeenteraad) na de verkiezingen te informeren over de bibliotheekvernieuwing en de doelstellingen en wensen voor hun regiobibliotheek. Dit in aanvulling op de communicatie vanuit het rijk naar de gemeenten. Onderzocht zal worden of de provincie hierin nog een aparte lijn naar de gemeenten moet uitzetten.

Hoofdstuk 4. Financiering

4.1. Overzicht Rijksmiddelen

Op grond van het Marsrouteplan ontvangt de provincie middelen van het rijk voor stelselvorming en inhoudelijke bibliotheekvernieuwing. In 2006 zijn hiervoor, inclusief het restant van 2005 de volgende bedragen beschikbaar.

€ 355.747 voor stelselvorming

€ 347.838 restant stelselvorming 2005

€ 305.880 voor inhoudelijke bibliotheekvernieuwing

€1.009.465 (totaal)

Over de besteding van deze middelen zal GS en de Commissie ZCW in de toekomst geïnformeerd worden.